

**KVALITETSPLAN BARNEHAGENE
HAMAR KOMMUNE
2019 - 2022**

INNLEDNING

Visjonen trygg, lekende, lærende er vår felles drivkraft for å skape trygge og gode oppvekstvilkår for alle barn i Hamar kommune.

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltagelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet. (Rammeplanen 2017)

En god barndom er viktig i seg selv og for resten av livet, og et godt barnehagetilbud for alle barn krever kompetente ledere og faglig reflektert personal.

Et faglig reflektert personale vil kunne se, anerkjenne og følge opp barna i deres utvikling. Personalets kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal kunne trives og utvikle seg i barnehagen.

Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. De skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre. (Rammeplanen 2017)

Barnehager av høy kvalitet, har ifølge forskning gode forutsetninger for å sikre tidlig innsats, utjevne sosiale forskjeller og stimulere til barns livslange læring.

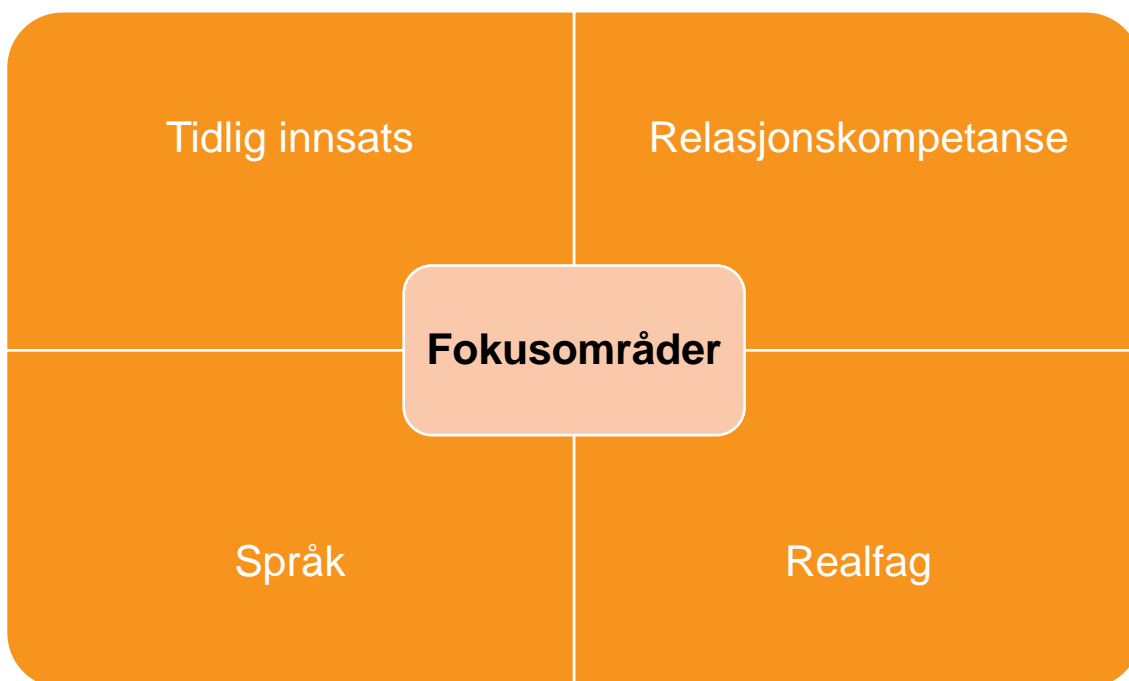
Opplæring og oppvekst er en sentral støttespiller for å hindre utenforskap og sikre barn og unge best mulig lærings og mestringsvilkår i barnehagen, på skolen og i hjemmet.

Sammen må vi vektlegge styrkene som bor i det enkelte barn, sikre inkludering og samarbeide slik at alle barn kan lykkes i læringsløpet. Ansatte i barnehage og skole klarer ikke dette alene, de er avhengige av et nært samarbeid med barnas nærmiljø.

Gjennom deltagelse i prosjektet «**Kultur for læring**» er intensjonen at barn og unge skal vokse opp i en kultur for læring som motiverer til utdanning og deltagelse i samfunns- og arbeidsliv.

Oppvekstplanen i Hamar er et styringsdokument som legger føringer for en langsiktig kvalitetsutvikling i oppvekstsektoren der følgende utviklingsområder nevnes som sentrale: kontinuitet – progresjon – sammenheng i oppvekstfeltet, tidlig innsats og realfag, i tillegg til profesjonelle læringsfellesskap og digitalisering.

Kvalitetsplanen har følgende fokusområder:

Kvalitetsplanen bygger på:

Nasjonale føringer/mål

- Lover, forskrifter og andre styringsdokumenter

Kommunale føringer

- Oppvekstplanen
- Kultur for læring
- Kvalitetsplan for barnehagen
- Strategien "Tett på realfag"

Virksomhetens føringer

- Årsplan
- Handlingsplaner
- Egne rutiner

PROFESJONALITET

Hovedkjennetegnet til en profesjon er koplingen mellom kunnskap og stilling.

Å opptre **profesjonelt** tar utgangspunkt i faglig kunnskap og praktiske ferdigheter, så vel som personlige egenskaper, verdier og holdninger.

Det knyttes forventninger til kompetansenivå til den som er profesjonsutøver. Man må ha kunnskaper om hvordan en skal organisere og lede seg selv og andre, samt kunnskaper om hva som kjennetegner organisert virksomhet - organisasjonskunnskap.

God praksis er avhengig at vi kan bevege oss mellom ulike situasjoner, at vi kan håndtere varierende arbeidsoppgaver, og at vi evner å samarbeide med mennesker som til dels er svært forskjellige fra oss selv både faglig og personlig.

Læring er en forutsetning for reflektert, profesjonell utvikling. Den profesjonelle må selv ta ansvar for å utvikle seg, og må oppsøke læringssituasjoner som praksissituasjoner, faglitteratur og videreutdanning. Å være profesjonell er en relasjonell oppgave.

KVALITET

Regjeringen legger i sin satsning vekt på at alle barnehager skal ha god kvalitet, og at barnehagen skal styrkes som læringsarena. (*Kompetanse for fremtidens barnehage*, Utdanningsdirektoratet, 2018-2022).

Barnehagelærerne og det øvrige personalets kompetanse beskrives som den viktigste innsatsfaktoren for kvalitet på barnehagetilbudet (St.meld. nr.41 2008-2009).

I *Rammeplanen for barnehagen* (Utdanningsdirektoratet, 2017) står det at «et kompetent pedagogisk personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet».

Søbstads sin definisjon på barnehagekvalitet (2002): «Med barnehagekvalitet menes barnas, foreldrenes og de tilsattes oppfatninger av og erfaringer med barnehagen og i hvilken grad barnehagen oppfyller faglige og samfunnsmessige kriterier på hva en god barnehage er» sier noe om kompleksiteten i kvalitetsbegrepet. Vi vet at god barnehagekvalitet har stor betydning for senere læringsprosesser, også videre inn i skolen.

Kvalitetsbegrepet i barnehagen som organisasjon sees i lys av både ytre og indre kvalitetskriterier, ytre kvalitetskriterier handler om virksomhetens rammer, de indre kvalitetskriteriene om den relasjonelle og sosiale samhandlingen i organisasjonen. Begrepene innhold, prosess og struktur kvalitet er i tråd med ovennevnte definisjon. Strukturkvaliteten er barnehagens rammebetingelser. Prosesskvaliteten betyr mest for barnas utvikling, og handler om de indre aktivitetene i barnehagen. Den sier noe om vår pedagogiske praksis, og personalets grunnleggende verdier og læringssyn. Kompetansen til personalet og måten de utfører sin pedagogiske praksis er sentrale faktorer som har innvirkning på barnas opplevelser og erfaringer. Prosesskvaliteten er helt avhengig av personalets involvering i utviklingsarbeidet. Siden prosesskvaliteten betyr mest for barnas utvikling er den et bærende element i kvalitetsutviklingen i barnehagen. Et eksempel på prosesskvalitet er hvor godt det relasjonelle samspillet er.

HOVEDMÅL FOR BARNEHAGENE I HAMAR

RESULTATKVALITET

BARNEHAGEN SKAL VÆRE ET STED SOM ER TRYGT, LEKENDE OG LÆRENDE

INNHALDS- KVALITET

Barnehagen implementerer rammeplan og kommunens kvalitetsplan, og arbeider på en måte som bestandig er til det beste for barna.

PROSESS- KVALITET

Livet i barnehagen preges av det gode samspillet, det er gode forutsetninger for lekende og lærende aktiviteter. I tillegg er det rom for medvirkning. Barnehagen har en kultur for læring.

STRUKTURELL KVALITET

Barnehagen utnytter sine rammebetingelser og hverdagssituasjoner slik at barnas forutsetninger for trivsel, lek, læring og utvikling styrkes.

Visjon for barnehagene

TRYGG

LEKENDE

LÆRENDE

Og det betyr at:

- Vi har engasjerte og omsorgsfulle ansatte som legger til rette for at barna opplever mestring og utvikling i alle hverdagssituasjoner.
- Vi har ansatte som starter, verner og videreutvikler lek sammen med barna. Leken blir brukt som basismetode i alle læringssituasjoner.
- Vi har ansatte som er tilstede ved å lytte, stille undrende, åpne spørsmål og som veileder barnet i lek, læring og hverdagsaktiviteter

Kvalitetsplanen skal bidra til:

- Å gi alle barn et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet
- Å sikre alle barn et godt og inkluderende læringsmiljø
- Å gi barn et oppvekstmiljø i en kultur for læring

RELASJONSKOMPETANSE

Relasjoner mennesker imellom er selve kjernen for alt arbeidet som gjøres i barnehagene, og det er helt vesentlig med gode relasjoner og tilknytning til trygge, stabile voksenpersoner for å sikre god kvalitet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. At det arbeides godt med relasjoner, trygghet og omsorg er en forutsetning for læring, utvikling og barnas sosiale kompetanse.

Dette betyr for barnet:

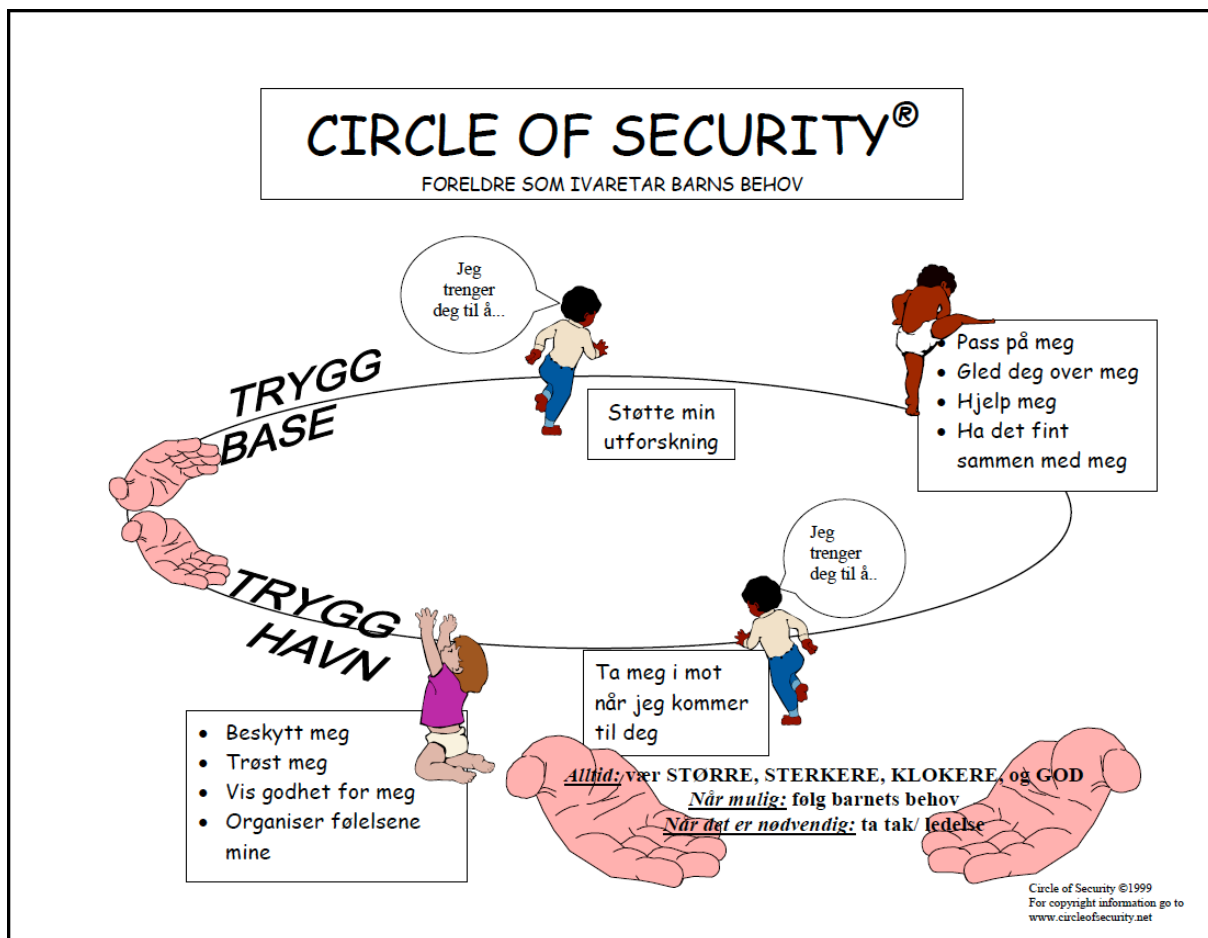
- Barnet skal lære å være en venn
- Barnet skal lære å ha en venn
- Barnet skal lære å beholde en venn
- Barnet viser trygghet i seg selv, og i barnehagens varierte aktiviteter.
- Barnet får hjelp til selvregulering av autoritative voksne.

Kjennetegn på god praksis:

- Gode rutiner for overganger.
- Den pedagogiske relasjonskompetansen preges av de ansattes bevisste holdninger, verdier, barnesyn og læringssyn, og virkeliggjøres gjennom personalets handlinger i møte med barna.
- Barnehagen jobber aktivt med å styrke gruppens tilhørighet, med positive samarbeids- og samspillmønstre, samt gode og inkluderende lekemiljøer.
- Barnehagen har gode rutiner for å forebygge og følge opp mobbing
- Barnehagens ansatte går foran som gode rollemodeller med et sunt arbeidsmiljø tuftet på kjennetegnene for et profesjonelt, lærende fellesskap
- Personalet er aktive i barnas lek, og støtter opp relasjonene i gruppen på en positiv måte
- Personalet skal jobbe aktivt med dette temaet gjennom rammeplanens fagområder; «kropp, bevegelse, mat og helse» samt «etikk, religion og filosofi».

TRYGGHETSSIRKELEN

En forutsetning for læring og utvikling er at barn har tilknytning til trygge og stabile ansatte i barnehagen. Ved å dekke barnas behov for trygghet, tilknytning og omsorg i barnehagen kan barna bruke sin energi og sin tid på utforskning, lek, mestring, selvstendighetstrening og andre lærende aktiviteter. Ved å ha ansatte som kan fungere som både trygg base og trygg havn for hvert enkelt barn gir vi barnet muligheten til å utforske og erobre verden i sitt tempo, trygge på at den ansatte er der som en trygg havn om det vil oppleves behov for trøst, beskyttelse eller veiledning.

TIDLIG INNSATS

og samarbeid på tvers av tjenesteområder.

Med tidlig innsats menes både et godt pedagogisk tilbud fra barna er små, og at problemer forebygges eller løses tidlig i hele utdanningsløpet.

Barnehagen skal inkludere alle barn, uavhengig av sosial bakgrunn og funksjonsnivå. Barnehagen har en unik mulighet til å oppdage behov og iverksette tiltak for barn som trenger særlig oppfølging. Av ulike årsaker trenger enkelte barn ekstra omsorg og hjelp til utvikling og læring.

Prinsippet om tidlig innsats bygger på antakelsen om at det er lettere å korrigere eller kompensere for nedsatt funksjonsevne når barna er små.

Det blir stilt høye krav til personalet i barnehagen rundt å fremme barns læring og utvikling samt å støtte barn emosjonelt. Erfaringer barna gjør i møte med personalet er med på å danne grunnlag for barns selvfølelse, emosjonsregulering og stressmestring. Det er derfor viktig at personalet har forståelse for hvor stor betydning deres møte med barn har og at personalet har en bevissthet og kompetanse rundt samspill og tilknytning.

Barnehagens rammeplan sier at barnehagen skal tilpasse det allmenpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, dvs. sørge for at barn som trenger ekstra støtte, får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen vurderes og justeres underveis i tråd med barnets utvikling. Barnehagens viktigste sosialiseringsarena er leken. Tidlig innsats kan bety målrettet og systematisk arbeid med å inkludere barn i meningsfulle fellesskap. (Rammeplan for barnehager, s. 40)

Dette betyr for barnet:

- Barnet viser og setter ord på følelser
- Barnet viser omsorg (prososial atferd) og empati for andre
- Barnet uttrykker egne behov og meninger (selvhevdelse)
- Barnet får tilpasset allmenpedagogisk tilbud ut fra egne behov og forutsetninger.
- Foresatte opplever at de blir sett, hørt og inkludert

Kjennetegn på god praksis:

- Personalet har kompetanse på Kvello
- Barnehagen gjennomfører 2 årskontakt i samarbeid med helsestasjonen
- Personalet er kjent med og forholder seg til handlingsplan mot mobbing – beredskapsplan
- Personalet ser viktigheten av et nært foreldresamarbeid for å skape tillit og trygghet
- Barnehagen har gode rutiner for samarbeid med relevante instanser
- Personalet har kompetanse i å daglig se, lytte og samtale med barn for å avdekke barns vansker tidlig
- Barnehagen legger til rette for god utvikling av barnets sosiale kompetanse

Tips til verktøy:

- Statped
- <http://www.statped.no/fagomrader-og-laringsressurser/finn-laringsressurs/sammensatte-larevansker/Fokus-pa-tidlig-innsats/fokus-pa-tidlig-innsats2/>
- Pedagogisk analyse
- Kvello

SPRÅK

Barnets språk- og kommunikasjonskompetanse er viktig for å kunne delta i et aktivt fellesskap og for barnets muligheter i framtiden.

Språkferdigheter og evne til kommunikasjon har også betydning for barns etablering av vennskap.

Forskning har påvist en nær sammenheng mellom kognitiv, sosial og språklig utvikling og pekt på betydningen av tidlig innsats når barn har språklige forsinkelser/vansker. Det er også påvist en sammenheng mellom barns tidlige språk og kommunikasjonsferdigheter og utvikling av blant annet leseferdigheter. Barnehagens systematiske arbeid med språk er også et virkningsfullt tiltak for sosial utjevning.

Språk er inngangen til samhandling med andre og selve inngangen til læring i alle fag og nøkkelen til videre utdanning og senere deltagelse i samfunns- og arbeidsliv.

Dette betyr for barnet:

- Barnet får uttrykke seg og formidle sine meninger i et trygt og mangfoldig språkmiljø.
- Barnet får regelmessig mulighet til å utforske og leke med språk, symboler og tekst.
- Barnet får oppleve mestring gjennom å utvikle sine språkferdigheter og dermed sine forutsetninger for kommunikasjon.
- Barnet får et godt grunnlag før skolestart ved at det har utviklet en språklig nysgjerrighet og ved at det kan sette ord på egne følelser og behov.

Kjennetegn på god praksis:

- Personalet er gode språklige modeller og forbilder
- Personalet deler erfaringer og kunnskap om hva som er et godt språkmiljø, og hvordan det skapes
- Personalet samhandler med foresatte for å støtte barnet i videre språkutvikling. Viktig med vektlegging av morsmålet for flerspråklige barn.
- Barnehagen har oversiktlige planer for hvordan de jobber med språk og språkutvikling, der progresjon og gjennomføring er konkretisert.

Tips til verktøy:

- Språkløyper
- Utdanningsdirektoratet
- Språksenteret
- Senter for IKT i utdanningen: IKT- Brille

REALFAG

Barn har en naturlig interesse for realfag. Allerede fra barnehagealder er de vitebegjærlige, nysgjerrige og utforsker omgivelsene. Rambøllrapporten viser til forskning som understreker at arbeid med realfag i barnehagen kan ha betydning for barns kognitive og språklige utvikling, og ha positiv effekt på senere prestasjoner i skolen. Arbeidet med realfag i barnehagen er forankret i Rammeplanen for barnehagen og skal foregå på barnehagens premisser.

I barnehagene og skolene i Hamar skal barn møte et realfaglig innhold som betyr noe for livene deres her og nå, og som gir relevant kompetanse for videre studier og et fremtidig samfunns- og arbeidsliv.

Med status som realfagskommune vil Hamar gjennom en felles realfagssatsning utvikle det systematiske arbeidet med realfag i hele læringsløpet fra barnehagen og videre oppover i skolen.

Dette betyr for barnet:

- Barna får opplevelser og kunnskaper innenfor realfag.
- Barna møter barnehager med kultur for realfag, der skaperglede, undring og forskerglede er viktige begreper som definerer barnehagens innhold
- Barna blir møtt av voksne som undrer seg og er nysgjerrig sammen med barna.
- Barnas hverdag blir preget av realfag både gjennom hverdagsaktiviteter og planlagte aktiviteter.
- Barna skal være aktive deltagere i egne læringsprosesser, de skal utfordres og erfare nytten og gleden ved å løse stadig mer avanserte problemer og finne tilfredsstillende svar.

Kjennetegn for god praksis:

- Barnehagens årsplan og planer sier noe om hvordan barnehagen jobber med realfag.
- Barnehagen bruker felles progresjonsplan for «antall, rom og form» og «natur, miljø og teknologi» som arbeidsverktøy.
- Personalet legger til rette for skaperglede, undring og forskerglede gjennom hverdagsaktiviteter og planlagte aktiviteter.

- Personalet «utnytter» hverdagssituasjoner og barns undring til å skape læringsmuligheter.
- Kunnskap om realfag blant personalet.

Tips til verktøy:

- Realfagsløyper – naturfagsenteret/matematikkenteret
- Nettressurser som ligger under:
 - <https://www.naturfagsenteret.no/>
 - <https://www.matematikkenteret.no/>
 - <http://www.ihtsenteret.no/>

REFERANSER

Rammeplan for barnehagen (2017)

NOU 2010:8 – Med forskertrang og lekelyst

Meld.St. 41 (2008-2009): Kvalitet i barnehagen

Meld.St.24 (2012-2013): Framtidens barnehage

Meld.St.19 (2015-2016): Tid for lek og læring Bedre innhold i barnehagen

NOU 2012:1: Til barnas beste

Nasjonal kompetansestrategi –revidert strategi «Kompetanse for framtidens barnehage» (2018-2022)